

denne gamle veien ble filmet av NRK-Hedmark og vist på fjernsyn. Vi kunne med egne øyne konstatere at samme type varde var benyttet.

Hvilke historiske begivenheter er det som kan ha ført til en "offentlig" forordning om merking av veier? Vi kan tenke oss to: rikssamlingen og kong Olavs fall på Stiklestad som hurtig førte til at skarer av pilegrimer fant veien til Nidaros. Den siste forklaringen kan være den mest sannsynlige. Vardene er for det meste så lave at de ville forsvinne fullstendig om vinteren, og etter det vi vet, var det om sommeren de store pilegrimsferdene foregikk.

Så noen råd til fotturister som vil lete etter gamle veifar i fjellet.

Finn frem kartet og studer det nøye. Ofte har den gamle veien gått den korteste strekningen fra et sted til det annet. Der vi ville runde en kolle, gikk "de gamle" rett over, gjerne i bakkant av toppen. Og husk; tørt, høytliggende terreng ble foretrukket fremfor dalsenkninger.

Til slutt: Vi har fått vite at Trondhjems Turistforening har planer om å tilrettelegg en turistrute fra Orkelsjøhytta og frem til Gåvålia. Store deler av denne vil følge traséen til den eldste veien som vi har beskrevet. Etter gammel tradisjon skal et av stoppestedene for pilegrimene nettopp ha vært Gåvålia, men dette er noe vi bare har hørt.

Likevel, det er lang vei fra Hjerkin og til Oppdal (eller Drivstua), og det ville være naturlig å fortsette Kvitdalen inn til Gåvålia for derfra å gå langs bekken opp til stikrysset som vi har nevnt syd for Knutshø. Vi kan bare ønske god tur!

BIRTHE WEBER (1926), Bærum. Arkeolog ved Oldsaksamlingen, Universitetet i Oslo.

Litteratur:

- Farbregd, T. 1969: Stadnamn frå Drivdalen. Hovudoppgåve i nordisk. Univ. i Oslo. Stensil.
- Farbregd, O. 1972: Pilefunn frå Oppdalsfjella. Miscellanea 5. Univ. i Trondheim.
- Rise, O. 1951: Oppdalsboka. Bd. II. Oslo.
- Steen, S. 1929: Ferd og fest. Reiseliv i norsk sagatid og middelalder. Oslo.
- Weber, B. 1986: Vesle-Hjerkin – en fjellgård (?) med mange ben å stå på. Viking XLIX 1985/96.
- Weber, B. 1987: Vesle Hjerkin – A Viking Age Mountain Lodge. A preliminary report. Proceedings of the Tenth Viking Congress. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny Rekke. Nr. 9. Oslo.
- Weber, B. 1987: På leting etter gamle veier. Nicolay. Nr. 2, 1987, Oslo.
- Weber, B. 1988: I pilegrimenes spor. SPOR, fortidsnytt fra Midt-Norge 3 (1988), 1. Trondheim.

Jeg, en bærpeller

Av BJØRN JOHAN JACOBSEN

Jeg har ikke villmarkspanel på kjøkkenet og finnkni i smøret. Et firspann nedsnødde grønlandshunder på trammen er heller ikke min stil, liksom.

I det heletatt, å stryke til skogs med såpeglatte ski mellom kroppen og globusen har aldri avleira gode minner under topplua her i gården. Sånn er det med oss som er unnfanget, oppbrakt og levert inn til sesjon fra den snøfrie randsonen av kongeriket. Kyst-yngel har vært utsatt for megen ringeakt i norske skiløyper opp gjennom generasjoner. Vissheten om at vi såvel opp som nedad bakke er en nedslående stilstudie hemmer sjølsagt vår omgang med nedsnødd natur. På sett og vis blir vi vinterstid en minoritet som vandrer søndagsturen langs ustrødde fortau og venter på å bli gammel nok til å bruke isbrodd.

Folk som er født og drilla i de igjenfokne dalstroka innafor har så utrolig mye humor gående omkring vårt forhold til vinterlandskapet, må vite.

Det er nå engang slik her i verden, at enten går du på skrå over Grønland med kone og barn hver søndag vinterstid, eller så er du en surstoffiendtlig akademikertulling som sitter hjemme og ser "Figaros bryllup" som søndagsmatine på TVn.

Slik blir det til at jeg vinterstid stirrer avmektig inn i polkøen av nedsnødde grantrær og sukker: "mitt rike er ikke av den verden."

***

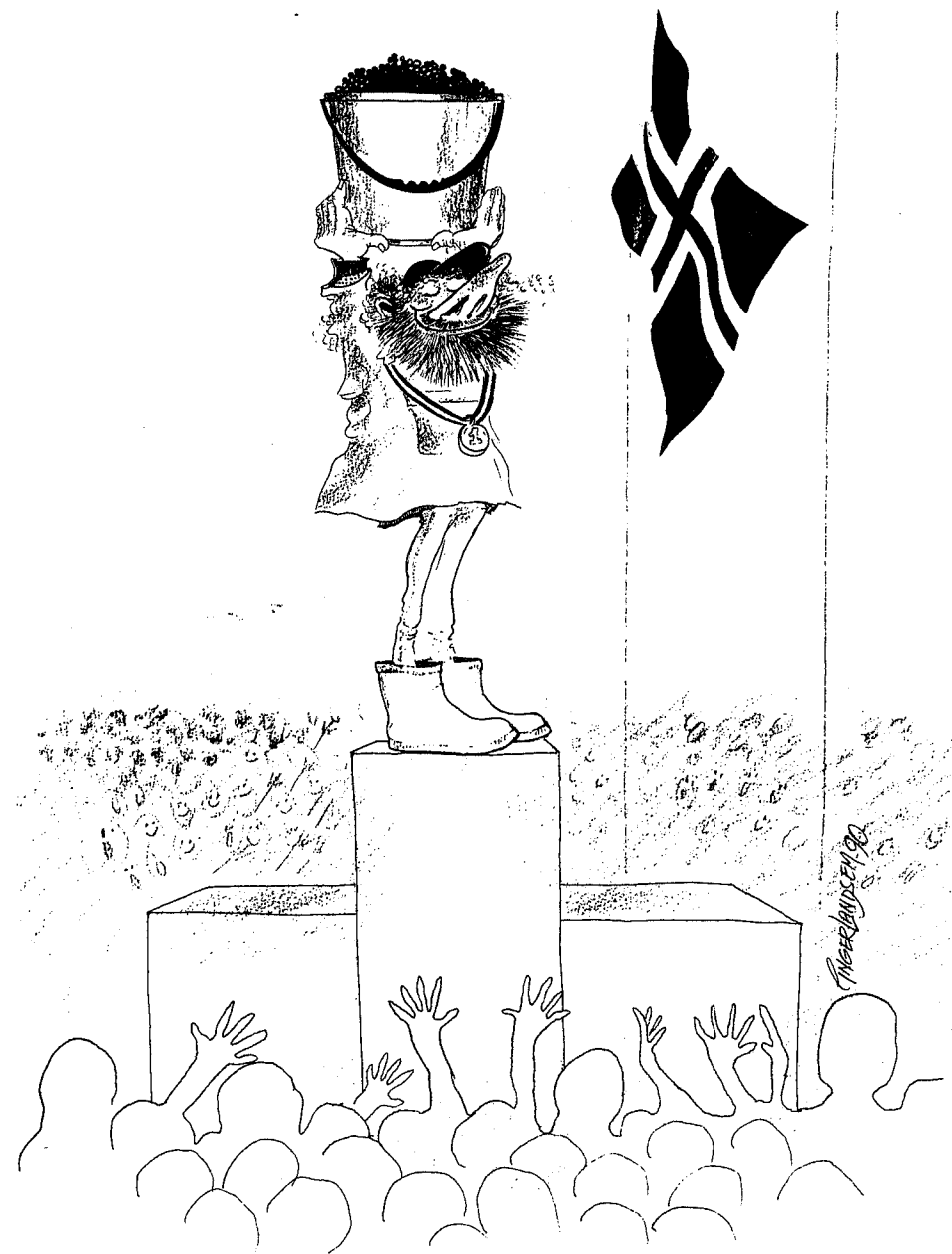
Mitt rike?

Ei myrflate med vassgrått hår. Utsyn over havet som fletter lange krokete fjord-fingre inn i landskapet. Håpet om å finne noen molter her, sjøl om det har vært smått stell så langt. Eller ei uframkommelig steinrøys med fett bringebærris, et markfritt eldorado der du kan melke en blodrød liter i bøtta pr. time.

Har du forresten følt gleden over å hanke to bøtter tyttebær en ettermiddag, - uten tanke for hvor mange okser de nærmeste pårørende må gafle inn dersom dette kun skal sette spiss på søndagssteika?

Jada, jeg akter å stå frem i full offentlighet og si det som det er: Jeg er en bærplukker.

Muligens er jeg en sårbar Pjuskulf med frostros i sjela etter all hundsing vinterstid, men min erfaring er at man ingenlunde vokser i anseelse ved å røpe hang til bærpelling. Å nevne slikt i villmarkskretser er omtrent som å slå et slag

Fra sin lave plass på friluftslivets rangstige nærer bærplukker Jacobsen en drøm om å bli verdsatt, beundret, ja til og med tiljublet for sitt samfunnsnyttige næringsvett og krumbøyde ferd gjennom skog og mark.
Tegning: INGER LANDESEM

for Ludospillet i Monte Carlo.

- Så fint det må være da, smiler enkelte - henvendt til kona mi. Men jeg ser at de tenker "stakkars deg som må holde ut med en sånn impotent snåling."

Da er det nesten like greit med pjoaltervarianten: De som hånflirer deg rett inn i maska og ytrer maskulin forakt over detaljister som står med baklomma i været og hue fullt av trollkrem.

Nå er det ikke slik at en bærplukker er en bærplukker, - ferdig med det. Vi grovsorteres etter art og terreng, slik at noen er verre.

Minst forakt høster du som molteplukker. Molta har det med å vokse i strøk hvor også reale mannfolk ferdes. Mannfolk med uavsaget hagle og flekkete fuglebikkjer. Menn med diopter-rifle og Fjellreven-dress som stedvis har applikasjoner av vadmél, eller omvendt.

Molta vokser der veidemenn streifer med sine svette armhuler, Snurring i sekken og Jack London i underbevisstheten. Derfor kan du som molteplukker i det minste snakke ut med dem om fjellformasjoner og et håpløst kartverk. Jo, molteplukkeren har fliser av anseelse i behold.

Tyttebærplukkeren derimot vil få det langt tøffere om han står åpent frem i bar-livet. Sein innhøstingstid gjør at vi har glidd inn i børsemafiaens arsenal av jaktvitser. Som potensielt bytte, selvsagt, hva ellers? Vittigheter om å nedlegge en tyttebærplukker med småvilthagl er klare lyspunkter for jegerkorpset i ei tid som ellers er tynget av mollstemte meldinger om vådeskudd.

Blåbærplukking blir nevnt i samme åndedrag som barnestreker flest, en blåbærplukker kan glatt mistenkes for også å samle på glansbilder eller bygge sitt eget legoland i dunkle loftsrom. Han står i samme håpløse situasjon som den arme tulling som i selskapeleg samvær kom til å fortelle at han falt ned en fjellskrent, pådro seg åtte brudd på hjerneskillen men takket være ambulanshelikopteret hårfint berget livet under en bringebærtur ifjor... Tullingen oppdager at snakkingen rundt ham brått stanser., alle ser på ham med vantro måpende blikk, en tar et skritt frem fra hopen og stotrer:

- Jøss, plukker du b r i n g e b æ r, du.. Sånn kunne vi fortsette. Bær for bær.

****

Kamerater! Medplukkere!! Til dåd!!

La oss legge to femårsplaner:

Innen 1995 bør merkelappen "bærplukker" ikke lenger være oss til bry. La oss rent konkret ta for oss fenomenet nekrologer. I -95 bør man kunne avslutte en nekrolog som følger: "Han var dessuten en ivrig bærplukker", - uten at folk ler seg pukkelrygga. Momentet med bærpelling bør også ved en slik oppsummerende omtale kunne trekkes inn på plussida, uten at det sparker bein under alle vakre flosklene som ellers brukes om den henfarne.

Så neste femårsplan: Innen nærmeste årtusenskifte bør vi, dypfryserens velgjørere, i enhver sammenheng nyte større anseelse enn slumpskyttere som dundrer høl i fjellufta og etterlater seg blyklyser i granleggene seinhøstes.

Etter min dypt personlige mening bør vi også rangeres klart over karavangjengerne på plastikk-ski som halser løypelangs uten mål og mening i bakkant av bærsesongen.

Når vi disse mål, går Norge inn i år 2000 som en langt mer kultivert nasjon enn de fleste land det er naturlig å sammenlikne seg med.

BJØRN JOHAN JACOBSEN (1949), Trondheim. Journalist.

Bærplukkerne - turlivets antihelter?

ASTRID GYNNILD

En glad pensjonist

Av SØLVI SAND

På to krykker humper hofteopererte Anne-Mari Bergquist fra Sankåa mot Storerikvollen. Bak følger gemalen Rolf, for anledningen med lungebetennelse. Rett som det er bøyer han seg dypt og fisker noe opp fra blauta. Det er krykke-gummibeslag, som festes på nytt og på nytt. Men til Storerik bærer det, uansett!

Denne noe oppsiktsvekkende formen for fjellturisme skriver seg fra sommeren 1987 og er betegnende for TTs forretningsfører og trofaste sliter gjennom 19 år, Anne-Mari. Hun er pensjonist nå, men stadig i tempo hundre og ti. Særlig når man lar henne få lov til å mimre om sitt eget foretrukne TT-paradis i Syltraktene. Da kan hun holde det gående i timevis! Eks-forretningsføreren ble førtidspensjonert 1. mai 1989. De siste par årene på kontoret i Hans Hagerups gate førte helseproblemer til mye sykmelding for Anne-Mari, og hun syntes det var en lettelse den dagen hun kunne rydde skrivebordet for godt. Frykten for at det skulle bli kjedelig var til stede, innrømmer hun i dag. Men den har vist seg helt ubegrunnet. Faktisk har hun ikke hatt tid til å kjede seg en eneste dag ennå. Blant annet krever fem barnebarn oppmerksomhet, og til tross for at hun stadig sliter med hoften, sørger hun for å få rikelig med mosjon i frisk luft.

Anne-Mari Bergquist er ækt 'Trondhjæmspi' av fødsel, noe som sikkert overrasker dem som kjenner henne. Gemyttet er annerledes, og man hører en liten anelse nordlending i dialekten. Det skyldes at hun vokste opp i Sandnessjøen og tilbragte noen år i voksenalder i Mo i Rana. Helt på slutten av krigen kom hun tilbake til fødebyen for å starte på Trondhjems Handelsgymnasium. I Sandnessjøen var det nemlig ikke gymnas på den tiden. Hun ble blå russ i 1948, dro tilbake til Sandnessjøen og begynte i yrkeslivet der som kontordame. Senere havnet hun i Oslo, så giftet hun seg og flyttet til Mo og var travel småbarnsmamma og yrkeskvinne til hun fikk barn nummer to. I mellomtiden flyttet familien Bergquist til Trondheim, for en to-årsperiode, trodde de. Men fra 1958 ble de trøndere for godt og bygde hus på Byåsen så småningom.

Datteren Randi, velkjent blant fot-turister som påskevertinne på Storerikvollen i årevis, var nybakt skolejente da Anne-Mari begynte å lengte tilbake til yrkeslivet igjen. Det ble for kjedelig og stille rundt henne når alle tre barna var ute av huset på dagtid. TT lyste ut en kontorjobb ved sitt hovedkvarter i Munkegaten på denne tiden, Anne-Mari søkte og fikk den, og